

PUDASJÄRVEN JOUSISUON (II) PESIMÄLINNUSTOSELVITYS 2008

Vapo Oy

Kurki pesii Jousisuolla

Sisältö

1. Johdanto.....	3
2. Tutkimusalue	3
3. Aineisto ja käytetyt menetelmät	4
3.1 Kartoituslaskentamenetelmä	4
4. Tulokset.....	5
4.1 Alueella pesivät EU:n Lintudirektiivin liitteen I pesimälajit.....	5
4.2 Alueella esiintyvät kansallisessa uhanalaisluokituksessa (Rassi ym. 2001) mainitut lintulajit	6
5. Yhteenveto	7
6. Lähteet ja kirjallisuus.....	7
7. Liitteet.....	8

1. Johdanto

Pöyry Environment Oy/Vapo Oy tilasivat keväällä 2008 Suomen Luontotieto Oy:ltä Pudasjärven Jousisuon (II) alueen pesimälinnustoselvityksen. Alueelle on suunniteltu turpeenottoa ja selvitystä käytetään hankkeen suunnittelun ympäristövaikutusten arvioinnissa. Pesimälinnuston inventoinnissa selvitettiin Jousisuon alueella ja sen välittömässä lähiympäristössä pesivän maalinnuston lajisto ja parimäärät. Selvityksessä kiinnitettiin erityishuomio EU:n Lintudirektiivin (Council Directive 79/409/ETY) liitteen I pesimälajeihin ja kansallisessa uhanalaisuusselvityksessä (Rassi ym. 2002) mainittuihin pesimälajeihin.

2. Tutkimusalue

Pudasjärven kaupungin koillisosassa sijaitseva Jousisuon alue on kahdesta metsätien rajaa-masta osasta muodostuva suokokonaisuus. Jousisuon alue rajautuu eteläosiltaan laajaan Palosuon alueeseen ja muilta osiltaan joko metsämaastoon tai ojitetuihin, jo taimivaiheen ohittaneisiin rämekankaisiin. Jousisuon alueen suotyypit ovat melko yhtenäisiä ja helposti rajattavia. Inventointialueen pinta-ala on 104 ha ja se kattaa koko Jousisuon suoalueen ja osin myös lähiympäristön. Inventointialueen sijainti ja raja-
aus on esitetty liitekartassa 1.

Kasvillisuudeltaan Jousisuon alue on melko yhtenäistä. Alueella on kaksi selvärajais-
ta avointa tai puoliavointa nevalaikkua. Näistä toinen sijaitsee alueen pohjoisosassa ja toinen
alueen kaakkoiskulmassa. Avoimia nevalaikkuja kiertää rämereunus. Nevalaikkujen reunoilla
on myös nevan ja rämeen muodostamia yhdistelmätyyppejä. Kaikki rämealueet ovat ojitet-
tuja ja erityisesti ojien reunoilla kasvaa tiheitä hieskoivu ja pajukasvustoja. Neva-alueet ovat
pääasiassa sara- ja lyhytkorsinevoja ja rimpinevia on alueella hyvin vähän. Kaikki suot ovat
kulkukelpoisia ja hetteiköitä on alueella hyvin vähän. Avovesilampareet puuttuvat alueelta
kokonaan. Aivan inventointialueen reunamilta on ojitus paikoin kuivattanut aluetta niin, että
soinen luontotyyppi on muuttumassa metsäiseksi luontotyyppiksi ja osa inventointialueesta on
luettavissa rämekankaaksi. Selvitysalueita ympäröivät pääosin ojitetut suot ja nuoret taimivai-
heen ohittaneet metsät. Ojituksen seurauksena alueen luonnontilaisuus on heikentynyt eikä
aluetta voi pitää enää luonnontilaisena. Inventointialueeseen kuuluu alueen läpi kulkevan
metsätien reunassa sijaitseva pensoittunut suoniitty (maastokartassa pelloksi merkitty).

Jousisuon pohjoisosaa

3. Aineisto ja käytetyt menetelmät

Jousisuon alueen pesimälinnusto selvitettiin kartoituslaskentamenetelmää käyttäen. Selvityksessä inventoitiin alueen pesimälajisto ja pesivien parien määrä. Inventointi suoritettiin 8.6.2008 Koskimiehen & Väisänen (1988) sekä Turveteollisuusliitto ry:n (2002) linnustolaskennasta antamia toimintaohjeita soveltaen. Maastotöistä vastasivat ja raportin kirjoittivat FM, biologi Jyrki Oja ja Satu Oja Suomen Luontotieto Oy:stä. Raportin taittoi Eija Rauhala (tmi Eija Rauhala). Selvityksessä käytetyn karttamateriaalin luovutti tilaaja käyttöömmme.

3.1 Kartoituslaskentamenetelmä

Inventointialueen pesimälinnusto selvitettiin kartoituslaskentamenetelmän avulla (Koskimies 1988). Linnuston laskentamenetelmistä kartoituslaskenta on tarkin, mutta samalla työläin, mikäli laskentakertoja on useampi kuin yksi. Kartoituslaskentamenetelmää käytetään yleisesti maalinnuston selvitys- ja seurantamenetelmänä ja menetelmänä se on hyvin yksinkertainen ja helposti toteutettavissa.

Kartoituslaskentamenetelmä perustuu tavallisesti useaan käyntikertaan tutkimusalueella. Kuten muutkin pesimälinnustoon kohdistuvat laskentamenetelmät sen pohjana on lintujen reiviikäyttäytyminen. Kullakin käyntikerralla merkitään kartalle kaikki pesivää paria osoittavat havainnot. Useimmiten havainto on laulava koiras, mutta myös pesät, juuri pesästä lähteneet maastopoikaset sekä varoittelevat naaraat ovat pesivää paria osoittavia havaintoja. Havainnot merkitään käyntikartalle, jonka tulisi olla mahdollisimman tarkka. Käytännössä peitepiirros, johon voi merkitä omia karttamerkkejä, on usein paras vaihtoehto.

Kartoitus on hidas, mutta hyvin tehokas laskentamenetelmä. Yhdellä käyntikerralla havaitaan metsämaastossa keskimäärin 60 % alueella pesivistä lintupareista ja kymmenellä jo 99,5 % (Enemar 1959). Avomaastossa, kuten suoympäristössä kartoituslaskentamenetelmä on hyvin toimiva.

Yhden laskentakerran menetelmällä ei välttämättä havaita kaikkia alueella esiintyviä lintuja niiden satunnaisen liikkumisen sekä olosuhteiden vaikutusten takia. Kartoituslaskentamenetelmällä yhdellä käyntikerralla havaitaan metsämaastossa noin 60 % pesimälinnuista, mutta avomaastossa havaintotehokkuus voi olla jopa yli 80 %. Lyhytkasvuisilla nevoilla yhdellä käyntikerralla voidaan olosuhteiden ollessa suotuisat havaita lähes kaikki alueella pesivät lintuparit, mikäli laskennan ajoitus osuu oikeaan aikaan (mm. Koskimies ja Väisänen 1988). Kattavamman ja yksityiskohtaisemman tiedon saamiseksi tulisi laskentakertoja olla mielellään vähintään kaksi (Turveteollisuusliitto ry 2002). Yhden laskentakerran kartoituslaskentamenetelmällä saadaan kuitenkin kasvillisuudeltaan yhtenäisillä ja erityisesti avoimilla soilla lajistosta ja parimääristä riittävän hyvä yleiskuva.

Tulosten tulkinnassa inventointialueen rajalla havaitut parit tulkittiin lajikohtaiseksi alueella pesiviksi. Kahlaajat tulkittiin pääsääntöisesti alueella pesiviksi, samoin kuin avosoiden varpuslinnut. Selkeät metsälajit tulkittiin alueen ulkopuolella pesiviksi. Kanalinnut tulkittiin pesiviksi, mikäli kyse oli yksinäisestä naarasta, pesästä tai poikasesta. Kanalintujen koirasparvet laskettiin, mutta pesiviksi niitä ei tulkittu. Yksittäin liikkuvat riekot tulkittiin kuitenkin suon pesimälajistoon. Laajan reviirin omaavat linnut (mm. palokärki, korppi ja petolinnut) laskettiin alueen pesimälinnustoon, mikäli reviirin oletettiin ulottuvan laajalle suon alueelle.

4. Tulokset

Jousisuon alueella havaittiin pesimäaikaisessa kartoituslaskennassa yhteensä 19 lintulajia ja 41 lintuparia. Alueen pesimälinnuston lajimäärä ja linnuston tiheys ovat tavanomaisia. Avosoiden linnustoa on alueella hyvin vähän ja avosuolaikut ovat useimmille avosoiden linnuille liian pienialaisia. Neva-alueen avosuolajistoon kuului 6 lajia, joista kahlaajista liro oli selvästi runsain (3paria). Alueen ainoa kurkipari pesi alueen eteläosassa. Avosoiden varpuslintuja oli alueella niukasti, mutta suon reunavyöhykkeen metsälajeja oli hieman runsaammin.

Pesimälinnuston tiheys on alueen soille tavanomainen eli 0.39 paria hehtaarilla. Linnuston tiheys selittyy kuitenkin metsälajien runsaudella.

4.1 Alueella pesivät EU:n Lintudirektiivin liitteen I pesimälajit

Kurki (*Grus grus*) 1 pari

Kurki on monenlaisten soiden ja kosteikoiden tunnuslajeja, mutta varmimmin sen tapaa suurilta rimpisiltä nevoilta, joihin se myös rakentaa pesänsä. Alueen ainoa kurkipari tavattiin alueen eteläpään nevan reunalta.

Liro (*Tringa glareola*) 3 paria

Suomessa vielä runsaslukuinen liro pesii monentyppisillä soilla ja kosteikoilla ja laji on usein soiden runsaslukuisin kahlaajalaji. Jousisuon alueella liro pesi kaikilla neva-alueilla. Liro kuuluu myös Suomen kansainvälisiin erityisvastuulajeihin (EVA), joiden suojelemisesta Suomella on erityinen kansainvälinen vastuu.

Teeri (*Tetrao tetrix*) 1 pari

Teeri on yleinen boreaalisen havumetsävyöhykkeen pesimälintu, joka viihtyy mielellään erilaisissa reunavyöhykkeissä. Laji pesii harvoin avosoilla, mutta rämeillä laji saattaa pesiä. Jousisuon alueella havaittiin yksinäinen teerinaaras alueen pohjoisreunassa. Teeri on luokiteltu kansallisessa uhanalaisluokituksessa silmälläpidettäviin (NT) lajeihin.

Teeri pesii alueella

4.2 Alueella esiintyvät kansallisessa uhanalaisluokituksessa (Rassi ym. 2001) mainitut lintulajit

Käki (*Cuculus canorus*) 1 pari

Käki kuuluu Jousisuon pesimälinnustoon Lajin reviiri voi olla useiden neliökilometrien laajuinen. Kansallisessa uhanalaisluokituksessa käki luetaan silmälläpidettäviin lajeihin. Useat soilla pesivät varpuslinnut kuuluvat käen isäntälajeihin.

Teeri (*Tetrao tetrix*) 1 pari

Kts. kappale 4.1

Taulukko 1. Jousisuon pesimälinnusto parimäärineen

Laji	Parimäärä
Kurki (<i>Grus grus</i>)	1
Riekkö (<i>Lagopus lagopus</i>)	2
Teeri (<i>Tetrao tetrix</i>)	1
Taivaanvuohi (<i>Gallinago gallinago</i>)	1
Liro (<i>Tringa glareola</i>)	3
Käki (<i>Cuculus canorus</i>)	1
Punakylkirastas (<i>Turdus iliacus</i>)	2
Laulurastas (<i>Turdus philomelos</i>)	1
Punarinta (<i>Erithacus rubecula</i>)	1
Pajulintu (<i>Phylloscopus trochilus</i>)	8
Ruokokerttunen (<i>Acrocephalus schoenobaenus</i>)	1
Harmaasieppo (<i>Muscicapa striata</i>)	2
Metsäkirvinen (<i>Anthus trivialis</i>)	5
Niittykirvinen (<i>Anthus pratensis</i>)	2
Keltävästäräkki (<i>Motacilla flava</i>)	1
Urpainen (<i>Carduelis flammea</i>)	2
Peippo (<i>Fringilla coelebs</i>)	3
Järripeippo (<i>Fringilla montifringilla</i>)	3
Pajusirkku (<i>Emberiza schoeniclus</i>)	1

Yhteensä 19 lajia

Yhteensä pesiviä pareja 41

5. Yhteenveto

Jousisuon alueen pesimälinnusto on lajimäärältään keskimääräinen ja linnuston tiheys on tavanomainen. Pesimälajisto on hyvin tyypillistä Oulun läänin ojitettujen ja ei-luonnontilaisten neva- ja rämesoiden lajistoa. Avosoiden lajistoa on alueella vähän ja lajisto koostuu pääasiassa suon reunaosien metsälajeista. Suojelullisesti merkittävimpiä ovat EU:n lintudirektiivin liitteessä I mainitut kurki, liro ja teeri. Jousisuon ja sen lähialueen linnustollinen arvo on inventoinnin tulosten perusteella kokonaisuudessaan sekä lajistollisesti että linnuston tiheydellä mitattuna tavanomainen. Alueelta ei voi rajata linnustollisesti merkittävimpiä kohteita.

6. Lähteet ja kirjallisuus

- Asanti, T., Gustafsson, E., Hongell, H., Hottola, P., Mikkola-Roos, M., Osara, M., Ylimaunu, J. & Yrjölä, R. 2003: Kosteikkojen linnuston suojeluarvo. Suomen ympäristö 596. Edita Prima Oy. Helsinki.
- Enemar, A. 1959: On the determination of size and composition of a passerine bird population during a breeding season. A methodological study. – Vår Fågelvärld suppl. 2:1-114.
- Koskimies, P. & Väisänen, R.A. 1988: Linnustonseurannan havainnointiohjeet. – Helsingin yliopiston eläinmuseo, 2. Painos. Helsinki.
- Rassi, P., Alanen, A., Kanerva, T. & Mannerkoski, I. (toim.) 2001: Suomen lajien uhanalaisuus 2000. — Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus, Helsinki, 432 s.
- Tucker, G. & Heath, M. 1995: Birds in Europe- Their conservation status. BirdLife Conservation Series No. 3. 600p
- Turveteollisuusliitto ry. 2002: Turvetuotannon ympäristövaikutusten arviointi. Ohjeita turvetuotannon luonto- ja naapurussuhdevaikutusten arvioimiseksi. – Jyväskylä.
- Väisänen, R.A., Lammi, E., Koskimies, P. 1998: Muuttuva pesimälinnusto. – Otavan Kirjapaino, Keuruu. ISBN 951-1-12663-6.
- Valtakunnallinen soidensuojelun perusohjelma. Maa- ja metsätalousministeriö 1981. - 164 s.

7. Liitteet

– karttaliite 1

